2. जन्तुशाला

(वरुण: तरुण: अन्ये बालका: च वार्तालापं कुर्वन्ति)

तरुण: – मित्र वरुण! अद्य अहं विद्यालयं न गच्छामि।

वरुण: – किं कारणम्?

तरुण: – मम मातुल: दिल्लीनगरात् आगत: । तेन सह अद्य अहं जन्तुशालाम् गच्छामि। तत्र अनेकान् जन्तून् पश्यामि।

वरुण: – अहम् अपि जनकेन सह बसयानेन आगच्छामि।

तरुण: – जानासि किम्?

वरुणः – जानामि। एषा जन्तुशाला वण्डलूर्-प्रदेशे अस्ति।

तरुणः – वयं सर्वे मित्रैः सह जन्तुशालां गच्छामः ।

अहम् अपि आगच्छामि। वण्डलूर्-प्रदेशः दूरे अस्ति।

(बालाः उच्चैः करतालं वादयन्ति)

(मित्रैः सह तत्र गच्छन्ति, प्रवेशचिटिकां क्रीणन्ति अन्तः प्रविशन्ति च)

तरुणः – तात! कः एषः विशालकायः?

तातः – एषः गण्डकः । भो वरुण! अत्र विविधवर्णान् चटकान् पश्य।

वरुणः – अहो, अतिरमणीयाः !

(अन्यत्र गच्छन्ति)

तरुणः – तात! अत्र जलाशये हंसाः तरन्ति।

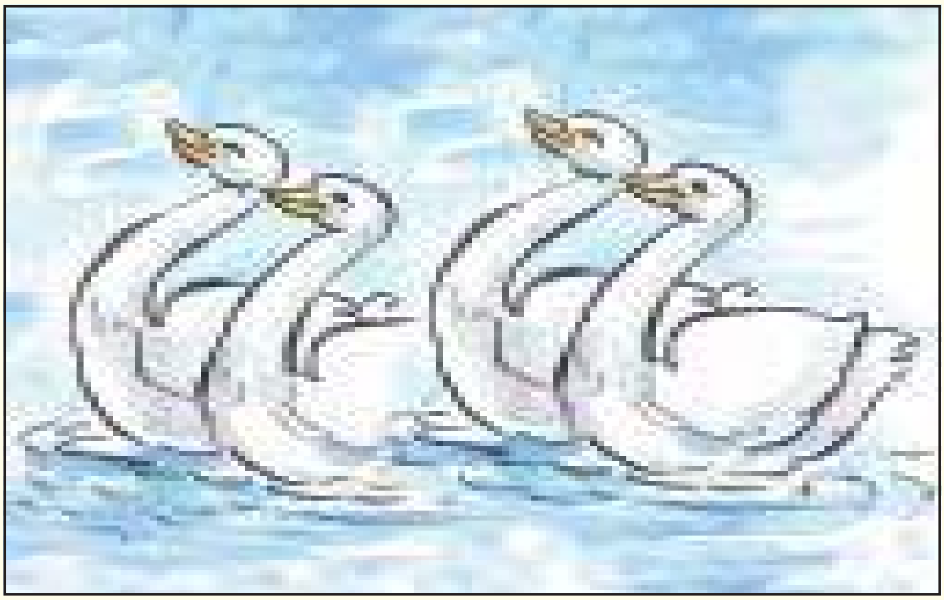

तातः – बालाः! हंसः श्वेतवर्णः सुन्दरः च। वयं क्रमेण अन्यान् जन्तून् द्रक्ष्यामः । एषः गण्डकः अतीव बलवान्।

वरुणः – तात! न कोऽपि एनं मारयितुम् समर्थः इति अहं चिन्तयामि।

तातः – अथ किम्? अत्र अयःपञ्जरके सिंहम् न पश्यसि? एषः वनराजः क्षणेन एव गण्डकं गजं वा हन्तुम् समर्थः ।

तरुणः – तात, ये जन्तवः अत्र वसन्ति, तेषां भोजनस्य व्यवस्थां कः करोति?

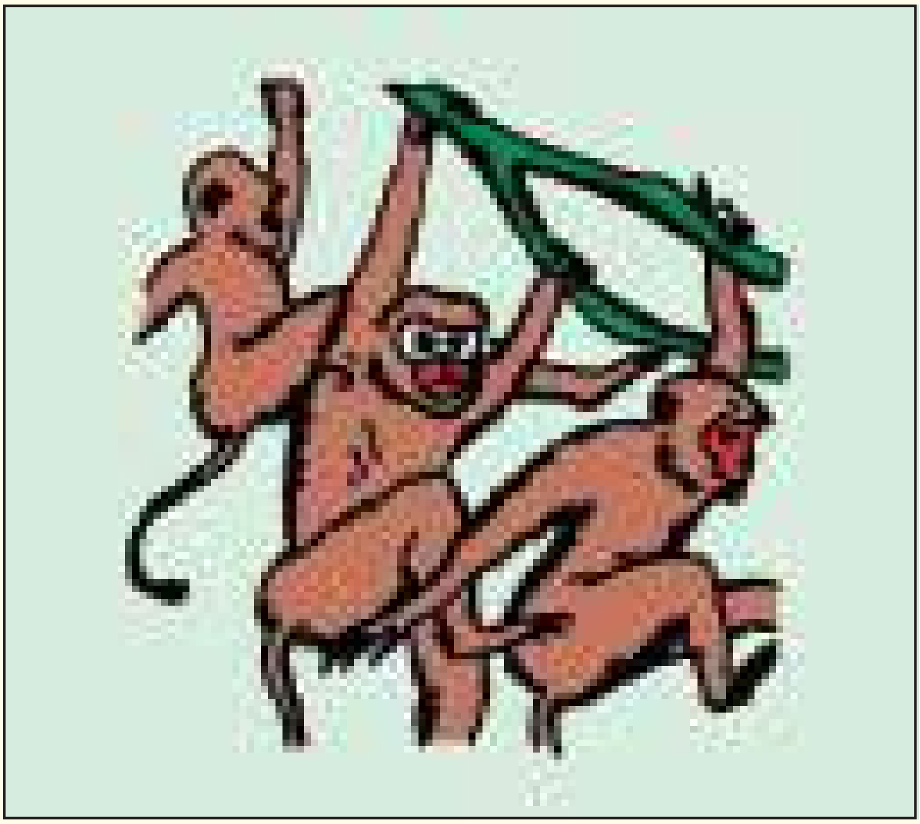

तातः – तत्र सेवकः भवति। सः भोजनस्य व्यवस्थां करोति तस्य रक्षणं च करोति।

वरुणः – हे तरुण! अत्र केचन वानराः कूर्दन्ति।

तरुणः – अहं वानरेभ्यः फलानि यच्छामि।

वरुणः – तरुण! अत्र पश्य। एषः गजः महाकायः पशुः अस्ति।

तरुणः – आम्! अहं गजम् आरोहामि।
(गजारोहणं करोति)

वरुणः – अत्र शुकाः, बकाः, सारसाः, मयूराः च स्वच्छन्दं विहरन्ति। एतेषु शुकः हरितः सुन्दरः च।

तरुणः – अत्र वयं सिंहशावकान्, सिंहान्, व्याघ्रान्, मकरान्, भल्लूकान् च पश्यामः ।

तातः – शोभनम्। वयं श्रान्ताः स्मः । एकत्र उपविशामः । भोजनात् पश्चात् अन्यान् जन्तून् द्रक्ष्यामः ।

(सर्वे भोजनाय उपविशन्ति।)

अनुशीलनम्

1. आम् अथवा न इति लिखत।

(i) किं जन्तुशाला वण्डलूर-प्रदेशे अस्ति? ☐

(ii) किं वण्डलूर-प्रदेशः दिल्लीनगरे अस्ति? ☐

(iii) किं शुकस्य वर्णः कृष्णः अस्ति? ☐

(iv) किं गजः स्थूलः अस्ति? ☐

(v) किं हंसः पीतवर्णः अस्ति? ☐

2. अधोलिखितानां प्रश्नानाम् उत्तरं एकेन/पदेन लिखत।

(i) जन्तुशाला कुत्र अस्ति?

(ii) कः दिल्लीनगरात् आगच्छत्?

(iii) त्वम् केन सह आगच्छः?

(iv) तरुणः वानरेभ्यः किं यच्छति?

(v) शुकस्य वर्णः कः?

3. एकेन वाक्येन उत्तरत।

(i) तरुणः केन सह जन्तुशालाम् अगच्छत्?

(ii) गजम् कः आरोहति?

(iii) हंसस्य वर्णः कः?

(iv) पञ्जरे कः तिष्ठति?

(v) गण्डकः कुत्र अस्ति?

4. उचितपदैः रिक्तस्थानानि पूरयत।

(जनकेन, वानराय, सिंहशावकान्, गण्डकः, शुकः)

(i) अहं --------- फलानि अयच्छम्।

(ii) --------- अतीव स्थूलः पशुः अस्ति।

(iii) अहं --------- सह जन्तुशालाम् अगच्छम्।

(iv) वयं --------- मकरान्, गण्डकान् च अपश्याम।

(v) --------- हरितवर्णः अस्ति।

5. रेखाङ्कितं पदम् आधृत्य प्रश्ननिर्माणं कुरुत।

(i) अहं <u>वानराय</u> फलम् अयच्छम्।

(ii) <u>गण्डकः</u> बलवान् पशुः अस्ति।

(iii) अहं <u>भल्लूकान्</u> अपश्यम्।

(iv) <u>जन्तुशाला</u> वण्डलूर्-प्रदेशे अस्ति।

6. विपरीतार्थक-पदानां मेलनं कुरुत।

	क	ख
(i)	स्थूलः	असुन्दरम्
(ii)	सुन्दरम्	सूक्ष्मः
(iii)	मित्रम्	निकटम्
(iv)	दूरम्	शत्रुः

7. पाठात् अव्ययपदानि चित्वा लिखत।

यथा – अपि

8. मञ्जूषायां प्रदत्तेषु पशुषु कः ग्राम्यः, कः वन्यः इति लिखत।

वानरः, वृषभः, गजः, बिडालः, कुक्कुरः, अजः, सिंहः, भल्लूकः, चित्रकः, धेनुः, शृगालः, व्याघ्रः, घोटकः, गण्डकः

ग्राम्यः	वन्यः
(i)	(i)
(ii)	(ii)
(iii)	(iii)
(iv)	(iv)
(v)	(v)
(vi)	(vi)
(vii)	(vii)